

Toarps hembygdsförening

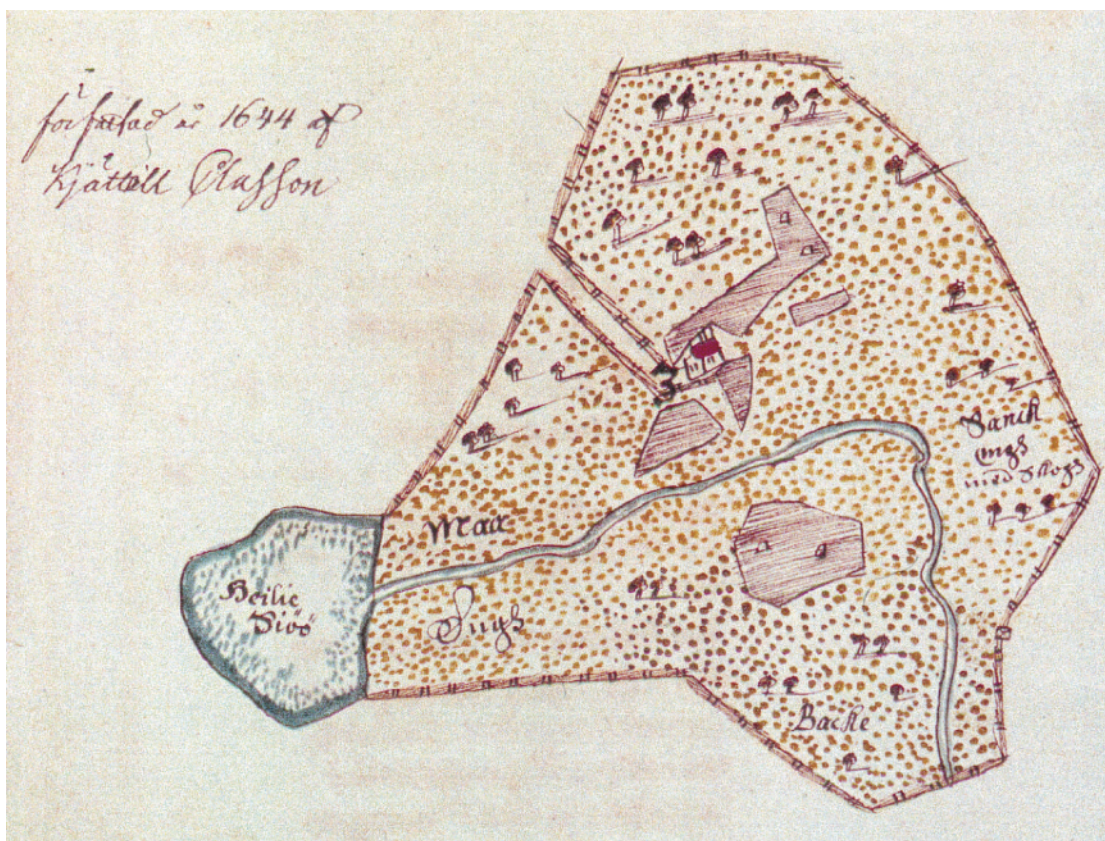
Nr 09 01 00

Häljasjö

Gård

Koordinater WGS84

57.704527,13.018901

Karta över Häljasjö Gård från 1644.

Texter och bilder är hämtade från: "Från "skrevet" till 9-an! - En bok om Gånghester"

Före de officiella Lantmäteriförrättningarna på 1500- och 1600-talen gjordes uppmätning av jordbruksmark (åker och äng) medelst "jordrevning" (kommer av längdmåttet rev) i samband med skattläggning.

Då bestämdes värdet på fastigheten genom att den åsattes mantaloch ränta. I den förrättningen ingick att upprätta en karta över marken och det är denna karta över Häljasjö Gård som ni här ovan kan beskåda

I 1654 års jordebok är Häljasjö omnämnt som kronohemman. Kronohemman kallades de gårdar som genom Gustaf Vasas riksdagsbeslut 1527 förvandlades från att ha varit kyrkans, klostrens och biskoparnas jordegendom till kronans. I samma jordebok får vi veta att Häljasjö var anslaget till överste Christoffer Johanssons regemente. Den skatt i

[Tillbaka till Gånghester](#)

form av produkter som till exempel säd och humle, som uppbars på gården, skulle gå till underhåll av regementet. Vem var då denne överste?

Christoffer Johansson Ekeblad föddes 1592 i Lidköping. Hit till Västergötland hade hans farfar kommit för att hjälpa Gustaf Vasa att styra den då oroliga landsändan. Denne man gifte sig med en riksrådsdotter och bosatte sig på Stola gård på Kållandsö. Redan som 13-åring vistades Christoffer Johansson Ekeblad vid Karl IX: s hov och följde denne i

fält. År 1608 blev han faderlös och placerades hos ärkebiskopen i Bremen.

Tavla över Häljasjö Gård från slutet på 1600-talet.

Sju år senare var han tillbaka i Sverige som hovjunkare hos hertig Karl Filip. År 1621 följde han med hertigens livkompani österut och när Riga intogs fick han som belöning för tapperhet titeln ”capitarnlyttant”.

År 1630 följde Christoffer Johansson Ekeblad Gustav II Adolf och den svenska hären över till Tyskland. Han var inte tillbaka från kriget förrän 1645. Följande år blev Christoffer Johansson Ekeblad utnämnd till överste och kommenderad till Göteborg. Han blev kungliga Älvsborgs regementes 5: e regementschef. År 1655 tog han avsked. Efter Karl XII ändrades förhållandena för bönderna till det bättre. Redan på 1720-talet fick kronbönderna rätt att friköpa sina hemman. I september 1795 köpte åboen Karl Larsson 1/16 mantal för 9 riksdaler och 24 shilling. Det andra 1/16 mantalet köptes av åboen Sven Jönsson den 1 april 1796 för samma summa pengar. Så blev Häljasjö ett skattehemman.

Nu skedde stora förändringar på Häljasjö. Tidigare när huset var ett envåningshus var köket och det stora rummet mot norr, alltså med utgång mot Brämhult. Den nye ägaren byggde en övervåning 1873 –1876. Borås Tidning från denna klär nämligen timmerväggarna i övervåningen. Vad man kan konstatera är att det varit en dörr på gaveln i gamla köket. År 1893 byggdes huset ut 2,5 meter åt väster.

Tillbaka till Gånghester

Om det nuvarande köket kom till 1876 eller 1879 går inte att få fram. Någon gång under denna tid hade förbindelserna mot Brämhult upphört och förbindelserna mot omvärlden gick söderut. Nuvarande huvudingång togs upp och vådräden, askarna, planterades.

Häljasjö Gård våren 2003.

Gårdens areal var 68 hektar varav 10 hektar åker. År 1942 fanns på gården 2 hästar, 10 nötkreatur, 2 svin och 20 höns. Den 14 mars 1950 sålde Josef och Tyra Johnander Häljasjö till Toarps Kommun samtidigt som byggnationen i Gånghester sköt fart. Till år 1984 brukades gården av arrendatorerna Algot Pettersson och John Gustavsson. Sedan upplät kommunen Häljasjö till olika föreningar de följande åren. I början av 1990-talet plockades den gamla byggnaden med nyckelhålsverandan ner och 1995 skulle mangårdsbyggnaden rivas då den ansågs värdelös. Efter en del turer förhindrades detta, huset K-märktes tillsammans med askarna och är idag i privat ägo.

Häljasjö Gård på 1930-talet.

[Tillbaka till Gånghester](#)

Några ögonblicksbilder från Häljasjö.

På en karta från år 1644 finns gården Häljasjö inritad. Kartan blev med säkerhet uppgjord när gården blev skattebelagd. Men när gården uppodlades har inte gått att få fram.

Det första namn vi träffar på i kyrkobokförningen är Nils Jönsson, född troligen 1740 och hans hustru Karin Hansdotter, född 1736. De bodde på Häljasjö och fick två eller tre barn, Ingrid född 1766, Karl född 1769 och Lars, född 1778.

När vi läser husförhörlängderna från år 1789 ser vi att hustrun Karin inte längre finns noterad (förmodligen död) och en annan kvinna, Cari Jönsdotter, bor på gården.

Dessutom skrivs Nils Jönsson som obemedlad men bor kvar tillsammans med sina barn men gården brukas av Sven Jonsson.

Enligt husförhörlängder från år 1789 bodde på Häljasjö då följande personer:

Sven Jonsson, 37 år (Bodde kvar till 1806).

H. Anna Carlsdotter, 35 år. (Bodde kvar till 1806).

Sonen Jonas, 8 år. (Bodde kvar till 1806).

Ingrid, 2 år. (Bodde kvar till 1806).

Dottern Carin, 2 år. Gifte sig senare med Lars Nilsson och bodde kvar.

”Obemedlade” Nils Jönsson, 67 år.

Carin Jönsdotter, 62 år.

Ingrid Larsdotter, 24 år. (Bodde kvar till 1808).

Carl Larsson, 22 år.

Lars Nilsson, 13 år. Gifte sig senare med Carin Svensdotter och bodde kvar. Övertog förmodligen Häljasjö 1807.

Häljasjö då följande personer Enligt husförhörlängder från åren 1810 - 1842 bodde på Häljasjö då följande personer:

Lars Nilsson, född 1776. Hustrun Carin Svensdotter, född 1783.

Sonen Johannes, född 1811, död samma år.

Sonen Paul, född 1814, död samma år. Dottern Karin, född 1816

Dottern Johanna, född 1820, död 1821. Dottern Anna, född 1822.

Dottern Stina, född 1827.

Under åren 1843 – 1850 hade Lars Nilsson satts på undantag och åbon Mathias Persson, född 1810 och kommen från Dannike, skrivs som gårdsfarihandlare (knalle). Han gifte sig med dottern Anna Larsdotter och flyttade in. De bodde kvar till år 1873 då Lars Johan Larsson övertog Häljasjö.

Enligt ”fastebrev av den 13 januari 1873 å hela hemmanet” ägdes Häljasjö Nr 1 av Lars Johan Larsson. Den 23 september 1916 sålde han till sönerna Klas, Linus och Sven Johansson. I ett köpebrev från den 3 februari 1917 sålde de i sin tur till Johan Emil Andersson och hans hustru Albertina Charlotta Andersson.

Efter bouppteckning från den 10 januari 1928 var änkan Albertina Charlotta Andersson samt adopterade sonen Josef Johnander ägare till Häljasjö.

Den moderna bebyggelsen tränger idag på vid Häljasjö Gård.

[Tillbaka till Gånghester](#)